

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII“, asociațiune de institute financiare ea însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA“ sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Băndășana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală, Arpașul-inf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de păstrare (Mercurea), Cassa de păstrare, (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoara, Chiorana, Chiseteiana, Codreana, Codrul (Buteni), Codru (Lupșa), Comuna Concordia (T.-Uzdin), Concordia (Gherla), Cordiana, Coroana (Bistrița), Coryneana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănișorul, Hașegana, Insoțire de credit (Veștem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul, (Sângiorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Isvorul (Ighiu), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășanul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciana, Orientul, Patria, Piatra, Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reun. de impr. și păstrare (Ilva-mare), Rîureana (Cap.-Mănăstur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Sebeșana (Sebeșul săsesc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Silvania, Someșana, Speranța (Hosman), Steaua, Șercăiana, Șoimul (Uioara), Șoimul (Vașcău), Trărnăveana, Țimișana, Țibleşana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sănmărtin), Vulturul (Tășnad), Zărândeana, Zlăgnea, Zorile.

Abonamentul:

pe 1 an K 20.—, pe 1/2 an K 10.—

Redactor responsabil:

VASILE VLAICU.

Taxa pentru inserțiuni:

de spațiul unui cm² câte 15 fileri.

La chestiunea restabilirii valutei.

Opiniunea D-lui A. Éber, directorul general al băncii agrare, Budapesta.

Chestiunea valutei, cu care ne-am ocupat și noi în ultimii numeri ai «Revistei Economice», capătă pe zi ce merge o importanță tot mai mare. Special, de când în fruntea guvernului țării stă Dr. A. Wekerle, financier și economist de reputație europeană, această chestiune este în continuu la ordinea zilei, mai cu seamă, că noul premier și-a pus ca scop să facă tot ce este cu putință pentru a restabili valoarea banilor.

Sub actualul guvern, probabil, chestiunea restabilirii valutei va trece din domeniul discuțiilor teoretice pe acela al acțiunilor practice. Din acest motiv credem, că facem un lucru folositor, dacă ne nizuim să ținem în curent pe cetitorii noștri cu toate opiniunile mai de seamă, ce se dau publicității cu privire la importanța chestiunii a valutei și finanțelor țării. Considerăm, că este de datorința noastră să arătăm tot ce se scrie și se proiectează în scopul rezolvirii unei probleme atât de mari, ca chestiunea valutei, de interes pentru ori și cine.

În unul din numerii trecuți ai revistei noastre am expus vederile D-lor Wekerle, Földes și Hantos cu privire la starea actuală a valutei și mijloacele de îndreptare. Azi ne oprim asupra opiniunilor în aceeași materie a D-lui A. Éber, directorul general al băncii agrare, opiniuni date la iveală în un mult a-

preciat articol apărut sub titlul «Chestiunea valutei» în nrul 18 din anul curent al revistei «Nyugat».

Directorul Éber își introduce expunerile sale prin a arăta, că abia s'a dat vreodată problemă mai grea de rezolvit, ca chestiunea regenerării valutei noastre, a restabilirii parității banilor și a sistării disagio-ului coroanelor, disagio, care chiar și față de marcele germane arată o urcare de 30%. Chestiunea aceasta o consideră și dânsul, ca și alții, ca piatră unghiulară pentru întreaga noastră viață economică și financiară. Căci fără rezolvirea corăspunătoare a problemelor împreunate cu această chestiune — susține dânsul — orice tendințe și silințe pentru restabilirea și dezvoltarea activității social-economice vor rămâne fără rezultat. Dar chestiunea trebuie rezolvită de urgență și pentru marile interese de viață ale celor cu salare fixe, ale rentierilor și a altor categorii de profesioniști, cari, dacă nu se restabilește puterea de cumpărare normală a banilor, sunt amenințați chiar cu derută.

În scopul restabilirii valutei directorul A. Éber indică ca cea dintâi și cea mai urgentă cerință: *replătirea sumelor luate ca împrumut dela banca de emisiune prin cele două state ale monarhiei*. Replătindu-se aceste împrumuturi s'ar retrage din circulațiune o cantitate enormă de bani, prin ceace aceștia și-ar recăștigă valoarea aproape pe deantregul. În circulațiune nu pot să rămână mai mulți bani, decât atât cât de fapt este necesitate.

Partea Ungariei din împrumuturile luate

dela banca de emisiune, directorul A. Éber o evaluează cu finea războiului la 5.5 miliarde. Replătirea acestei sume crede, că se va putea face din mai multe izvoare.

În prima linie amintește un împrumut de pace, din care speră să se poată realiza două și jumătate miliarde. În rândul al doilea se cugetă la cuprinderea prin puterea de stat a aurului (obiecte de aur, juvaere etc.) care formează proprietate privată. Acest mijloc, la care mai înainte cu patru ani nimeni nu ar fi cutezat să se gândească, azi este propagat prin financieri de renume, ca Somary, Liefmann, Hegedüs, Gratz etc. Pentru aurul procurat pe această cale ar avea să se deie din partea statului obligațiuni speciale. După diverse combinațiuni, ce s'au făcut, directorul Éber speră să se poată realiza 6 până în 7 sute milioane aur, care ar fi pus la dispoziția băncii de emisiune, pentru reducerea datoriei statului. Cu această sumă banca și-ar restabili respective și-ar urca chiar stocul metalic, ceea-ce ar avea de urmare mărirea încrederii publice în valoarea banilor. Cu privire la cele 2 miliarde, ce ar mai resta din împrumuturile luate dela banca de emisiune, speră, că se va găsi fără greutate un mijloc potrivit de a se consolida și această sumă în o formă oare-care. Dânsul e destul de optimist în această privință, mai cu seamă azi, când noțiunea cifrelor s'a schimbat radical față de trecut. Azi singură numai producțiunea de vin din Ungaria trece peste 2 miliarde. Depunerile la băncile mari s'au urcat la fiecare cu câte 6—7 sute de milioane față de trecut. Între astfel de împrejurări este ușor de presupus, că factorii chemați vor afla căi și mijloace pentru replătirea întregii datorii dela banca de emisiune.

* * *

Dar dacă chestiunea restabilirii valutei va putea fi rezolvită, aceasta încă nu însemnează, că situațiunea preste tot este salvată. Alături cu această chestiune se ivește una și mai grea, și mai importantă și anume întrebarea: cum se vor întocmi pe viitor finanțele statului și cum se vor suporta sarcinile enorme de camete ale împrumuturilor de războiu și altor împrumuturi, ce vor mai trebui contractate.

Socoteală exactă cu privire la sarcinile din viitor cu greu se poate face astăzi. Azi tot ce se poate ști sunt sumele ridicate până acum, dar nu se pot încă calcula sumele ce vor mai trebui luate până la sfârșitul războiului și cele ce vor fi investite în epoca de tranziție, după încheierea păcii. Analizând starea

de astăzi, respective dela finea anului 1916, directorul Éber arată, că împrumuturile de războiu ale Ungariei, inclusive cele ridicate dela Banca Austro-Ungară și cele luate pentru scopuri valutare, fac cca 16 miliarde. Cametele lor le evaluează la 1.2—1.5 miliarde.

În scopul suportării acestor sarcini oribile, prima cerință este ca întreg sistemul de impozite publice să fie refondat. Oricine trebuie să fie în clar cu aceea, că nimeni nu va mai putea ține exclusiv numai pentru sine venitele averei sale sau ale câștigului său. O parte va trebui cedată statului și numai o parte va putea fi reținută pentru singuratici. Raportul ce există în trecut între avere și venite pe de o parte și între impozitele publice pe de altă parte, pe viitor nu va mai putea fi menținut.

Cea dintâi lucrare, ce se impune în scopul refondării sarcinilor publice va fi măsurarea exactă a averilor, veniturilor și câștigurilor. Organelor de stat trebuie să li se asigure cea mai mare ingerință pentru atingerea acestui scop, ingerință, care oricât de greu ar cădea celor interesați, este o condiție sine qua non a unui just și echitabil sistem de impozite.

După Fellner venitul național în Ungaria era evaluat înainte de războiu la 6.7 miliarde. Azi, natural, această apreciere nu mai poate fi susținută, un fapt, pe care însuși Fellner l-a arătat în articoliile săi mai recente. Venitul național în împrejurările schimbate poate fi evaluat cel puțin la dublul și la această sumă desigur va putea fi susținut încă mulți ani de aici înainte. Pe baza veniturilor și averilor schimbate trebuie zidit sistemul sarcinilor publice, în prima linie impozitele directe, după aceea cele de consumațiune, și în sfârșit, dacă va fi nevoie, înmulțirea monopolurilor.

Cu privire la impozitele directe, directorul Éber arată, că impozitul fonciar nu mai poate fi menținut în înțelesul legii din 1909. El trebuie refăcut pe baza rentabilității urcate a pământului, cum și pe baza principiului, că pentru proprietățile, cari nu pot produce o rentabilitate corespunzătoare, statul să-și rezerve dreptul a le expropria și a le da în mâna acelor, cari pot produce mai mult. Dânsul crede, că cu deosebire împrejurarea aceasta din urmă va fi un mijloc foarte eficace, pentru a constrânge pe proprietari să arete adevăratele venite de teamă, ca nu cumva proprietățile să fie expropriate. O altă urmare favorabilă a acestui sistem va fi, că fiecare se va sili să poată produce cât mai mult pentru-ca astfel să poată suporta sarcinile cât mai ușor. Iar urcându-se producțiunea, câștigă valuta.

Alături de reformarea impozitului fonciar pe baza principiilor amintite, cere reformarea impozitului după averile mobile, (depuneri, efecte publice), avere, care în trecut și astăzi nu a putut fi eruată în toate dimensiunile ei. Or, faptul acesta s'a putut dovedi mai bine la obligațiunile împrumuturilor de războiu, plasate aproape exclusiv în Ungaria și rămase cu toate acestea în mare parte nedecarate la stabilirea impozitelor. Mijloacele, prin cari s'ar putea erua mărimea adevărată a acestor averi, crede, se vor putea stabili fără greutate cu conlucrarea oamenilor de specialitate, a institutelor financiare etc. Tot pe baza și cam în sensul arătat până aci reclamă revizuirea impozitului pe edificii. Toate însă pe baza celei mai stricte progresivități.

Ce se atinge în sfârșit de impozitele indirecte: dările de consumațiune, monopoluri etc., crede, că pe acest teren trebuie purces cu mai multă precauțiune, și anume pentru însemnatele interese sociale, care vin de cele mai multe ori în contradicție cu acțiunile de această natură. În sfârșit îndreptarea bilanțului comercial față de străinătate, încă este una din problemele, de care va trebui ținut seamă în interesul binepriceput al valutei noastre. Este cea mai întemeiată speranță, că guvernul actual va face tot ce este cu putință și va exporta tot ce se poate plasa în străinătate chiar cu risicul, ca prin aceasta populațiunea țării să fie expusă la anumite lipsuri și calamități. Chestiunea aranjării valutei nu se poate îndeplini fără a nu atinge importante interese particulare. Dar interesul de a avea o valută regulată trebuie să primeze. El trebuie suprapus tuturor celorlalte interese de ordin particular. Numai purceând energic și strict va putea fi rezolvită chestiunea valutei.

Organizarea creditului popular în Elveția.

Despre creditul popular sau rural s'a scris adeseori în coloanele «Revistei economice». Cu toate acestea este bine, ca din când în când chestia aceasta să se sulezeze și să se discute din nou, pentru ca ea să rămână fără întrerupere la suprafață, căci una dintre problemele noastre cele mai importante în viitorul apropiat va fi tocmai *înfăptuirea și organizarea creditului popular*.

Rândurile prezente nu sunt menite să dea o soluțiune problemei creditului popular. Ele intenționează a oferi cetitorilor interesați o scurtă schiță a organizării creditului popular din Elveția, unde în direcțiunea aceasta încă din a doua jumătate a se-

colului trecut s'a făcut un început foarte norocos și de atunci până astăzi s'a ajuns la rezultate uimitoare.

În felul cum este organizat creditul popular din Elveția va trebui să căutăm în multe privințe contururile viitoarei noastre organizațiuni a creditului popular. La noi rezolvirea problemei din chestiune a fost și trebuie să rămână în mâinile inițiativei private. Tocmai pentru aceea este necesar a ne orienta după organizarea creditului popular din Elveția, pentru că și acolo acela (cel puțin acela despre care vom face amintire) este o întocmire a inițiativei private, unde statul — abstrăgând dela chestiunile și obligamentele de ordin juridico-comercial, referitoare la reglementarea oricărei întreprinderi sau societăți — alte ingerințe și alte drepturi sau obligamente față de ea nu are.

În Elveția pe lângă multele institutе financiare, parte private și parte de caracter oficios — cum sunt vechile bănci cantonale de emisiune¹ — o parte destul de considerabilă a transacțiunilor de credit etc. dar special de credit popular se rezolvă prin banca numită Banque populaire de Suisse (Schweizerische Volksbank). Aceasta este un institut formidabil, de o organizațiune financiară economică foarte ingenioasă, care cuprinde întreaga Elveție și rețeaua ei de operațiuni.

Din punct de vedere al formei de drept comercial este o reuniune cu responsabilitate limitată. Organizația se poate reasuma cu următoarele:

1. În prima linie sunt simplele însoțiri de credit sau reuniunile rurale, a căror activitate de regulă nu se extinde peste limitele comunei respective. Membrii ei au dreptul să semneze una sau mai multe mize sau cvote. În fruntea însoțirii stă președintele, care împreună cu consiliul de administrație și cu adunarea generală a membrilor conduc și dirijează toate afacerile institutului.

2. Mai multe reuniuni de acestea dintr'un anumit ținut sau cerc geografic sau administrativ formează un *arondissement* sau *district de reuniuni*. Centrul acestor reuniuni de regulă se află într'o localitate mai mare și potrivită, așa după cum ar fi la noi centrele administrative. În centre de acestea se află câte o centrală a băncilor populare pentru reuniunile districtului respectiv numită *bancă districtuală* (banque d'arrondissement). Capitalul acestor centrale se formează din mizele semnate de fiecare reuniune, și anume în raportul numărului membrilor ei. După un anumit număr de membrii se semnează un minimum de mize și numărul obligător al mize lor ce sunt a se semnă, se stabilește în mod automatic în raport cu numărul membrilor, conform dispozițiunilor statorite.

¹ În urma legilor mai noi referitoare la centralizarea emisiunii de bancnote, băncile cantonale nu mai au dreptul de emisiune de bancnote și se ocupă numai cu administrarea banilor publici.

În fruntea băncii districtuale sau de arondisment se află *directorul cu consiliul de administrare și comitetul de controlă*, (commissaires des comptes). Organul principal ca și la institutele noastre este adunarea generală, numită adunarea membrilor (assemblée des membres).

Raportul băncilor districtuale față de singuraticile reuniuni consistă pe deoparte în legătura strânsă de afaceri, ca relațiuni de credit, plasări de depozite, comisiuni etc., iar pe de altă parte în dreptul de a controlă mersul afacerilor, de a verifica și censura conturile reuniunilor, și de a le da sfaturile necesare acestora. Cu îndeplinirea serviciilor acestora și cu exercitarea drepturilor băncilor districtuale față de reuniuni, sunt însărcinați anume funcționari pricepuți și dexteri în materie de bancă.

3. Urmează acuma pe a treia și ultima treaptă *centrala principală* a tuturor băncilor districtuale și prin aceasta a tuturor reuniunilor de credit. Centrala, care are filiale și expozituri mai în toate orașele mai mari ale Elveției — este cassa generală, este creditoarea și diriguitoră întregului complex de bănci districtuale și de reuniuni de credit. Centrala este factorul esențial în funcționarea acestui congregat economic — financiar, și operațiunile acestuia se extind, începând dela depunerile minimale de 1 franc și dela acordarea de credite mici și simple, până la cele mai variate și complicate operațiuni. În fruntea acestui institut se află cele mai mari capacități de organizare și unele dintre cele mai valoroase forțe morale și financiare ale societății elvețiene.

Principiul fundamental al centralei — cu toată extensiunea și variațiunea operațiunilor, cari în parte aparțin deja înaltei finanțe (la haute banque, la haute finance) — rămâne în fond nealterat și nu are altceva în vedere decât organizarea și dirigearea creditului poporal prin prevederea organelor inferioare cu creditele necesare, prin îngrijirea ca aceste credite să fie utilizate în mod rațional, dându-le diferite sfaturi și îngrijindu-se prin funcționarii lor experți de supravegherea recerută și de funcționarea regulată a întregului aparat. Centrala, nu are legături directe cu reuniunile de credit comunal, ci numai prin mijlocirea băncilor districtuale. Cu atât mai vie și mai intimă este legătura dintre centrală și dintre băncile districtuale, care este parte de natură administrativă, parte de natură financiară de afaceri.

Organele de conducere ale centralei sunt:

1. Director general.
2. Direcțiunea.
3. Consiliul de administrațiune.
4. Consiliul de supraveghiere.
5. Adunarea membrilor și a delegațiunilor.

Membrii centralei sunt toate băncile districtuale, cari sunt obligate a semna un anumit număr de părți fundamentale în proporția numărului membrilor, respective a capitalului de mize, de care dispune

banca districtuală respectivă. Băncile districtuale sunt reprezentate la adunarea generală a centralei prin delegații lor.

La centrala aceasta, în ce privește organele ei, vedem că se face deosebire între direcțiune și între consiliul de administrațiune. Direcțiunea se compune din câțiva membrii aleși de consiliul de administrațiune și are în fruntea sa pe președintele, iar direcțiunea pe directorul general. Direcțiunea în frunte cu directorul general sunt *organul executiv* al institutului.

Acestea sunt pe scurt cele ce am voit a spune referitor la organismul cel mai mare de credit poporal al Elveției. Din cele înșirate aci își poate face oricine o idee despre sistemul de organizare și de funcționare al acestui congregat economic-financiar, care dela înființarea lui până azi a făcut un mare serviciu cauzei creditului claselor inferioare, realizând în același timp enorme capitaluri. De prezent banca dispune de capitaluri și de rezerve proprii de cca 90 milioane franci.

În cadrele unui scurt articol ca acesta nu ne-am ocupat în detalii nici cu statutele și nici cu studiarea minuțioasă a diferiților rami de operațiuni și nu am amintit nimica nici de tehnica acestora. Nici chiar raportul absolut precis dintre cele 3 organisme nu l-am putut expune aci, ci tot ce am arătat este aceea ce mi-a rămas în memorie de pe timpul când eram în Elveția.

Referitor la aplicarea acestui sistem la organizarea viitoare a creditului poporal la noi ne rezervăm libertatea a ne ocupa, în mod detaliat, în expozeul ce intenționăm a prezenta referitor la organizarea acestui credit la noi în Transilvania și în părțile locuite de Români. Acolo vom descrie și mai precis reuniunile și centrala, de care ne-am ocupat aci și vom dovedi, că printr'un sistem analog acestuia, expus în liniamente generale aci, vom putea deslegă și noi problema aceasta atât de importantă și vom putea afla — cu ceva bunăvoință — și modalitatea acceptabilă referitoare la concilierea de interese ale institutelor financiare deja existente și a viitoarelor fondațiuni de credit poporal.

Budapesta, 1 Octomvrie 1917.

Ioan Iosif,
dir. de bancă.

Pentru culesuri de vii și mai bogate.

În acest an se vestește din toate părțile un cules de vii bogat. În pragul culesului ar fi multe de zis: asupra pregătirilor ce trebuiesc făcute pentru cules, asupra culesului însuși, asupra procedurii la storsul mustului și păstrării acestuia, a valorizării vinului etc. Și aceasta mai ales, fiindcă, pe când pentru cereale, legume, poame, fân și alte multe, acest an nu a fost destul de favorabil, pentru vii timpul a fost, în țara noastră, nu se poate, mai priincios, așa că cultivătorii de vii se vor bucura de o recoltă bogată, răsplătitoare cu îmbelșugare a ostenelelor lor și capitalului

investit. Căci, în adevăr, strugurii în lipsa poamelor, mai ales, au ajuns în aceste vremuri de scumpete generală, la un preț cum nu s'a mai pomenit. Și tot așa vor avea și mustul și vinul un preț, cu care cultivatorii de vii vor putea să fie mai mulțumiți de cât ori și când.

Nu ne vom oprî însă acum la lucrările curente ale culesului, ale stoarcerii mustului, etc., lucrări știute de vieri noștri din experiența proprie, deși se săvârșesc multe greșeli și cu prilejul acestor lucrări, greșeli cari, printr'un articol de revistă, în ora din urmă, puțin de tot s'ar putea îndrepta; deoarece greșelile și neajunsurile, cari se pot constata cu prilejul recoltării viilor se înlănțuiesc cu greșeli săvârșite, în genere în întreg mersul culturai acestora, influențază în mod nefavorabil asupra situației plugarilor noștri. De aceea vom stăruî, cu această ocaziune, asupra unor neajunsuri mai mari, referitoare la cultura viilor, dela a căror îndreptare se pot aștepta culesuri și mai bogate decât cel actual.

Trebue să recunoaștem, că o cultură cu totul rațională a viilor se face în puține locuri și de câtră puțini vieri. Aceasta pentrucă, și în ce privește cultura acestui ram economic, lucrările se fac mai mult în puterea obiceiului, de regulă în mod primitiv.

Pentru întărirea acestei aserțiuni ajunge să spunem, înainte de toate, că numai un număr disparent din fiii poporului nostru se bucură de o instrucție sistematică teoretică și practică în ramul vieritului.

În școala poporală se pot face, în situația ei actuală, prea puține pregătiri serioase în această direcție.

De altă parte, se știe, că la cursurile speciale, de 2—4 săptămâni, destinate pentru amplificarea cunoștințelor, referitoare la cultura viilor și economia vinului, iau parte prea puțini din oamenii noștri și, doară, rar de tot vom putea întâlni de aceia, cari să fi urmat în regulă o școală inferioară măcar, și cu atât mai puțin una superioară de vierit.

Astfel apoi nu e mirare, dacă și în ce privește acest ram economic stăm pe o treaptă, care are trebuință de multă și bine chibzuită dezvoltare.

Înainte de toate va trebui să se dea în ramul vieritului o cultură mai bine îngrijită unui număr cât de mare din tinerimea noastră. Îndeosebi preoțimea și învățătorimea să se pregătească cât mai temeinic, și în cultura viilor, luând parte la cursurile de vierit aranjate de minister și, unde și când se poate, chiar urmând o școală de vierit. Numai prin o temeinică pregătire a acestor doi factori, de prima importanță pentru dezvoltarea vieții morale, spirituale și economice a satelor noastre, se poate face un progres mai simțitor și în ce privește cultura viilor. Prin îndrumarea și conlucrarea acestor factori școala de repetiție economică se va regenera pretutindeni, împlinindu-și în toate privințele adevărata sa chemare.

Altă urmare folositoare va rezultă din această reformă prin faptul, că și din tinerimea comunelor noastre tot mai mulți tineri vor începe a se perfecționa în cursurile și școlile economice de specialitate, între aceste și cele de vierit.

Cum în regiunile locuite de poporul nostru din patrie mai sunt încă mari complexuri de pământ, rău cultivate sau cu totul necultivate, dealuri potrivite, aproape numai pentru cultura viilor și pomilor, — în modul arătat mai înainte, vor fi supuse, și ele, unei culturi raționale, și prin aceasta se va îmbunătăți

pas de pas situația plugarilor noștri. Astfel, locuri aproape sterpe se vor preface, prin cultură, în cele mai proventuoase, și venitul din ele va întrece cu mult venitele agonisite din cele mai bune locuri, cultivate cu grâu, cucuruz, și alte plante folositoare.

O schimbare de cea mai mare importanță se va face în modul indicat, și în privința alegerii soiurilor de viță, dând întâietate celor mai de frunte și fiind cu considerare, ca ele să se potrivească cât mai bine pământului, climei și altor împrejurări, dela cari atârnă recolta bogată și bine răsplătită.

Fiindcă viile dau în acest an roadă foarte îmbelșugată, din venitul frumos al acesteia va fi cu scop să se întrebuițeze o parte pentru îmbunătățirea situației viilor. Anume: pentru procurarea de viță, pentru rigolarea pământului ș. a.

În modul acesta se pot începe, chiar de pe acum, o seamă de lucrări folositoare în scopul regenerării viilor, a sporirii producției și creșterii bunăstării indivizilor și, în genere, a averii naționale.

Clasele productive și scumpetea.

Nici când, parecă, nu s'a designat mai real și mai plastic, decât în timpul acestui războiu, importanța claselor productive ale omenimei.

Mulțimea nu ș-a prea dat seama, cum ar fi trebuit și cum s'ar fi convenit, ce însemnătate le revine claselor productive în economia națională. Din contră, în genere, le-a desconsiderat și bagatelizat.

Plugarul, care, ars de soare, cu mâinile crepate de greutatea muncii, cu trupul pus la grele probe de o muncă istovitoare, câștigă «întru sudoarea feții sale» pâinea de toate zilele pentru sine, pentru ai săi și pentru toți, — acest plugar, în vremile cele bune, de pace, aducea, cum s'ar zice, în mod automatic la piață, tot ce le cerea inima celorlalte clase, avizate la roadele muncii lui. Și aceste roade se distribuiau pentru prețuri ieftine în toate părțile, pentrucă eră abundență de toate și pretutindeni, așa că mulțimea, — care avea la îndemână, cu înlesnire: pâinea, carnea, unsoarea, laptele, brânza, ouăle, cartofii, poamele, legumele, vinul, mierea, lemnele și alte nenumărate, — se întrecea alegând și, nu arareori, bruscând pe producător.

Tot așa sta treaba și cu *meseriașii și industriașii* de toată seamă. Pe aceștia, — cari, prin o muncă istovitoare, de zi și noapte, puneau, cu îmbelșugare și ieftin, la îndemână mulțimei articolele de asemenea indispensabile vieții: hainele și materiile, din cari se pregătesc acestea, ca joljul și postavul, pielea, încălțăminte, uneltele, vasele, mașinile, zahărul, săpunul, luminele, petrolul ș. a. multe, — pe acești meseriași și industriași cine-i mai luă în seamă? Mulțimea, având la îndemână, și din aceste articole, când vrea și cât vrea, cu prețuri foarte convenabile, trecea cu ușorință înainte, fără să se gândească mai înadins, că aceste clase productive merită, ca și plugarii, mai multă considerație.

Câți apoi, din milioanele, cari nu pot fi fără sare, fără fer și alte metale și cari se servesc cu cărbunii de pământ, au mai reflectat v'odată la istovirea *muncitorilor băteși*, cari, prin o muncă de robii scot din adâncime aceste articole, neapărat necesare omenimei?

Și tot așa s'a întâmplat, în trecut, și cu celelalte clase productive.

Dar, parecă, lumea are să vină la gânduri mai bune, și să judece mai real lucrurile.

Experiențele făcute de toți, în fiecare zi, în timpul acestui războiu, ne-au învățat cât se poate mai clar și mai evident, ce importanță și ce înțeles le revine, în genere, producerii și desfacerii mijloacelor de alimentație și obiectelor de folos în conviețuirea oamenilor. Aceste experiențe ne-au învățat chiar să începem a prețui mai puțin orice alt lucru, care odinioară ni se părea a fi de supremă importanță. Când va reveni pacea și lucrările vor ajunge iarăș în calea lor cea adevărată, se va găsi negreșit și calea mijlocie în prețuirea reciprocă a activităților acomodate pentru satisfacerea trebuințelor de ordin mai inferior și mai superior ale omenimei. Urmarea va fi, că acelea dintre profesiunile productive, cari față de așa numitul funcționarism se considerau ca ocupațiuni ordinare, vor fi mai bine prețuite după războiu.

În viața publică a statului nostru a fost până acum o adevărată boală, că elementele culte se îmbulziau în număr preponderant la oficii sistemizate, pe cari le distribue statul și comunele, pe când în profesiunile economice libere domnia adesea lipsă de puteri capabile. Un post de funcționar cu salariu sistemizat, să fi fost el cât de modest, și cu îndreptățire la pensie, avea pentru tinerime o neasemănat mai mare putere de atracție, decât profesiunile, în cari prin putere și diligență proprie, prin spirit de întreprindere și cumpănire își poate crea o existență sigură. Din ceace se numește, prin o caracterizare aspră, «proletariat intelectual», avem deja în Ungaria mai mult decât trebuie. Chiar și la poporul nostru a început să cuprindă teren această direcție greșită, care înbrânțește tot mai mult constanța și stăruința după falnica *independență*, această putere centrifugală a fiecărei comunități omenești.

Și înainte de războiu a fost viața funcționarilor destul de tristă, iar pe timpul războiului a fost pentru nenumărați dintre ei un martiriu teribil. Ceeace aceștia au avut și au să sufere, — în urma scumpetei nemaipomenite a tuturor referințelor vieții, nefiind în stare să-și sporească și venitul în mod corespunzător trebuințelor vieții, — se poate asemăna, în felul său, cu grijile, și suferințele luptătorilor din tranșee. Și ei au și dovedit un adevărat eroism, care poate sta cu vrednicie alături de acela al apărătorilor noștri de pe câmpul de luptă. Precum mii și mii din ostașii noștri vin acasă mutilați și vestejiți pentru întreaga viață, tocmai așa și dintre cei de acasă nenumărați, cari au avut să ducă o luptă nespus de grea cu lipsele, vor trebui să târâie în toată viața la povara datorțiilor, cari ei au trebuit să le ia, în aceste timpuri grele, asupra lor.

Vor fi rari aceia dintre luptătorii cu lipsele de acasă, cari nu vor lua o hotărâre tare, de a-și feri copiii de o asemenea soartă.

Până acum a domnit aproape în genere părerea falsă și nesănătoasă, că ar însemna o dejosire socială, dacă copiii de funcționari și alți muncitori intelectuali ar fi aplicați la profesiuni productive.

Marile schimbări, pe cari le-a provocat războiul în privința agonisirei celor trebuincioase vieții, și cari se vor continua încă mult timp, și după revenirea păcii, vor schimba, fără îndoială și părerea această greșită. Celce voește să le asigure copiilor săi o viață îndestulată, nu va mai stăruie în viitor, să-i așeze într-o slujbă salarizată, ci se va nizuie a-i îndruma pe o carieră, unde ei să-și câștige partea nemijlocită

prin o lucrare creatoare, liberă, în viața economică a națiunii.

Aceasta este învățătura, pe care o vor trage singuraticii din mizeria economică a războiului.

Însă fiindcă, precum înainte așa și după războiu, va fi trebuință de lucrare organizatorică în serviciul vieții poporului și a statului, care are să fie făcută de puteri capabile în privința spirituală și morală și deci va fi lipsă neapărată întotdeauna, afară de activitatea economică, și de profesiuni sistemizate, astfel îi incumbă statului și societății datorința de a se îngriji în viitor mai bine decât până aci și de retribuirea funcționarilor, cari servesc statului și comunei, bisericeii și școalei, și tuturor celorlalte organizațiuni, prin știința și capabilitatea lor, prin forța spiritului și nervilor lor.

Este o școală teribil de aspră, în care am ajuns prin scumpetea pricinuită de războiu. Numai dacă am învăța și noi cât mai mult și cât mai bine în această școală!

Îndeosebi, de am învăța, să ne îndrumăm tinerimea pe terenele într-o adevăr productive, cari înalță și fericesc popoarele.

CRONICĂ.

Restabilirea comerțului liber. Răspunzând camerei comerciale și industriale din Miskolcz la felicitarea cu ocazia denumirii de secretar de stat, Dr. Hantos s'a exprimat în sensul, că se va nizuie din toate puterile pentru *restabilirea comerțului liber* și pentru scoaterea din vigoare a tuturor dispozițiilor, cari stânjiniau comerțul liber.

Nouii ordinațiuni ministeriale. Monitorul oficial a publicat de curând o serie întreagă de ordinațiuni ministeriale privitoare la diferite chestiuni de comerț și economie. Între altele se stabilește, că numai persoane concesionate de autorități se pot ocupa cu cumpărarea și vânzarea articolelor de consum etc., se instituesc comisiuni pentru controla prețurilor, se regulează proviziile mijlocitorilor, se stabilește o pedeapsă până la 6 luni închisoare pentru speculanții negoțului din mână (negoț catenar); aceeași pedeapsă se stabilește pentru falsificarea facturilor și însemnărilor despre cantități și sume. Se oprește exportul de îmbrăcăminte.

Ingrășatul porcilor încă formează obiectul unei ordinațiuni speciale. Cel mult doi porci poate îngriși orice familie pentru sine. La ingrășatul mai multor porci trebuie cerută permisiune specială dela autorități. Pentru ingrășatul unui porc nu se poate întrebuința mai mult de 5 măji metrice de grăunțe.

Lunia și Vinerea sunt declarate de zile fără unsoare pentru restaurante.

Prețul maximal pentru cafeaua de malată se stabilește astfel: en-gros 210 — K de m. m. în cutii și K 180 — de m. m. în săculeți; en-detail K 2250 resp. K 220 de Kg.

Pentru transportul cărnii de porc, al conservelor de legume, al laptelui și derivatelor se impun certificate de transport speciale.

Se stabilesc prețurile maximale pentru luțernă și trifoiu.

Valuta germană sub durata războiului. Prim-articolul apărut sub titlul acesta în Nr. 34 al Revistei noastre a fost reprodus în întregime de «Siebenbürgisch-Deutsches-Tageblatt» din Sibiu ca un articol «remarcabil și de interes și pentru cititorii aceluia ziar».

Sumarul:

La chestiunea restabilirii valutei. — Organizarea creditului popular în Elveția. — Pentru culesuri și mai bogate de vii. — Clasele productive și scumpetea. — *Cronica*: Restabilirea comerțului liber. Noul ordinanțiuni ministeriale. Valuta germană sub durata războiului.

„BĂNATUL”, institut de credit și economii în Lugoj.

Aviz.

Aducem la cunoștință deponenților, că începând din 1 Octomvrie 1917 institutul nostru solvește după depunerile vechi 5% ear după depunerile noi 4%

1—1

Direcțiunea.

Bărbat serios, necăsătorit, liber de miliție, cu cauție în bani,

2—2

caută post de cassar

la institut românesc. (A se întrebă la red. foi).

„Insoțirea de credit din Szászház”. — „A szászházi hitelszövetkezet”.

Publicare.

„Insoțirea de credit din Szászház” în adunarea generală ordinară din 21 Sept. 1917, a decis desființarea însoțirii; prin urmare comisiunea de liquidare — în înțelesu § 249 din legea comercială — reacearcă pe toți creditorii însoțirii, ca se-și anunțe pretensiunile în termen de 6 luni dela aceasta publicare.

Szászház, în 25 Septemvrie 1917.

Comisiunea de liquidare.

Hirdetmény.

„A szászházi hitelszövetkezet” az 1917 évi szeptember hó 21-én tartott rendes közgyűlésében a szövetkezet feloszlatását elhatározta s így tehát a felszámoló bizottság — a keresk. törvény 249 § értelmében — felhívja a szövetkezet összes hitelezőit, hogy e kihirdetéstől 6 holnapon belül jelentsék be követeléseiket.

Szászház, 1917 évi szeptember hó 25-én.

A felszámoló bizottság.

„ALBINA”, institut de credit și de economii în Sibiu.

A XX-a tragere la sorți publică

a Scrisurilor fonciare de 5% în coroane ale Institutului de credit și de economii „Albina” a urmat în 29 Septemvrie 1917 în prezența Domnului notar public regesc Gavriil Zágoni, a trei membri din conziliul de administrațiune și a comitetului de supraveghiare al institutului. S'au tras în valoare totală de coroane 1.200.000 următorii numeri:

à K. 500 Nr.: 5, 12, 29, 52, 54, 64, 74, 76, 83, 84, 87, 88, 96, 97, 98, 110, 112, 113, 115, 118, 120, 123, 128, 129, 131, 134, 138, 140, 238, 249, 254, 280, 282, 284, 318, 340, 358, 360, 364, 380, 392, 412, 422, 429, 447, 448, 473, 475, 480, 481, 494, 500, 515, 516, 520, 521, 522, 524, 539, 540, 544, 550, 554, 571, 581, 595.

à K. 1000 Nr.: 16, 24, 48, 50, 78, 89, 120, 146, 147, 163, 166, 183, 185, 192, 193, 208, 215, 222, 225, 230, 233, 254, 299, 340, 352, 356, 358, 457, 463, 494, 497, 498, 516, 530, 531, 543, 559, 566, 571, 589, 600, 603, 608, 610, 625, 630, 631, 635, 636, 637, 640, 642, 644, 648, 653, 657, 663, 669, 689, 700, 756, 762, 773, 778, 782, 788, 806, 810, 818, 821, 825, 845, 848, 869, 851, 856, 858, 859, 864, 865, 872, 873, 878, 880, 882, 884, 888, 892, 894, 899, 900, 921, 936, 941, 946, 947, 948, 957, 968, 976, 978, 991, 996, 998, 1005, 1018, 1020, 1060, 1092, 1110, 1117, 1124.

à K 2000 Nr.: 6, 62, 63, 79, 115, 119, 148, 163, 168, 171, 196, 205, 218, 227, 228, 234, 241, 252, 253, 260, 261, 263, 270, 274, 284, 289, 297, 299, 310, 347, 355, 360, 372, 376, 377, 383, 386, 396, 402, 405, 408, 427, 433, 442, 444, 462, 467, 471, 493, 508, 510, 531, 547, 552, 555, 559, 561, 563, 577, 581, 596, 618, 621, 627, 646, 653, 662, 663, 665, 674, 700, 704, 715, 721, 725, 729, 738, 761, 769, 780, 784, 787, 800, 810, 822, 823, 825, 839, 846, 850, 854, 863, 876, 879, 887, 899, 905, 910, 913, 916, 919, 920, 925, 962, 998, 1004, 1023, 1033, 1034, 1049, 1053, 1063, 1064, 1066, 1084, 1092, 1102, 1107, 1111, 1124, 1127, 1135, 1140, 1146, 1156, 1159, 1171, 1181, 1182, 1185, 1198, 1206, 1207, 1218, 1222, 1245, 1249, 1266, 1268, 1276, 1298, 1303, 1312, 1326, 1327, 1328, 1355, 1370, 1378, 1384, 1389, 1422, 1431, 1436, 1443, 1458, 1460, 1484, 1485, 1489, 1494, 1500, 1509, 1519, 1520, 1522, 1530, 1535, 1537, 1544, 1545, 1549, 1556, 1557, 1583, 1589, 1592, 1607, 1624, 1629, 1631, 1640, 1646, 1650, 1651, 1662, 1665, 1666, 1685, 1692, 1695, 1699, 1700, 1704, 1713, 1715, 1728, 1738, 1740, 1782, 1792, 1806, 1819, 1822, 1830, 1844, 1847, 1850, 1851, 1852, 1862, 1867, 1871, 1883, 1884, 1899, 1916, 1923, 1930, 1937, 1941, 1943, 1944, 1951, 1956, 1959, 1962, 1964, 1970, 1974, 1991, 1997, 1998, 2002, 2003, 2005, 2006, 2011, 2012, 2013, 2014, 2016, 2020, 2024, 2029, 2031, 2034, 2035, 2036, 2043, 2044, 2048, 2059, 2084, 2092, 2136, 2169, 2177, 2178, 2179, 2180, 2183, 2187, 2193, 2207, 2217, 2223, 2233, 2241, 2243, 2248, 2253, 2258, 2261, 2268.

à K 5000 Nr.: 18, 32, 39, 55, 61, 64, 65, 79, 105, 106, 107, 119, 123, 147, 159, 185, 186, 187, 193, 213, 223, 252, 290, 297, 300, 314, 319, 330, 380, 386, 387, 390, 396, 411, 415, 435, 442, 475, 485, 496, 504, 507, 523, 557, 571, 576, 591, 618, 619, 627, 637, 647, 668, 676, 696, 697, 701, 702, 704, 711, 714, 719, 720, 721, 731, 741, 742, 750, 752, 753, 762, 766, 772, 776, 786, 790, 800, 804, 807, 810, 814, 816, 817, 820, 824, 827, 830, 834, 836, 837, 844, 847, 854, 858, 864, 874, 884, 886, 890, 896, 900.

Cu începere dela **1 Aprilie 1918** aceste scrisuri fonciare se răscumpără la **Cassa institutului în Sibiiu**, la **Filialele sale în Braşov, Elisabetopole, Lugoş, Mediaş şi Murăş-Oşorheiu**, la **K. k. priv. Bank & Wechselstuben-Actien-Gesellschaft „Mercur“** şi la **K. k. priv. Wiener Bank-Verein în Viena**, precum şi la **Pester Ungarische Commercial-Bank în Budapesta**, în întreaga valoare nominală împreună cu interesele curente; însă se pot răscumpără şi mai înainte ori-când prin escontare, sau se pot schimbă cu alte scrisuri fonciare după cursul zilei.

Cu **1 Aprilie 1918** înceată interesele lor mai departe, şi cupoanele de interese scadente mai târziu, dacă la prezentarea scrisurilor fonciare lipsesc, se subtrag din suma acestora.

Din scrisurile fonciare eşite la sorţi la tragerile de mai înainte nu s'au prezentat încă pentru răscumpărare următoarele:

à K 500 Nr.: 117, ¹⁹¹⁵227, ¹⁹¹³234, 235, ¹⁹¹⁵255, 267, 288, 289, 343, 401, ¹⁹¹⁵410, 476, 502, 503, 504, 526.

à K 1000 Nr.: 14, 40, ¹⁹⁰⁶86, ¹⁹¹²99, 200, 415, 419, 444, 558, ¹⁹¹³572, ¹⁹¹²573, ¹⁹¹²579, ¹⁹¹³588, 609, 616, 649, 668, ¹⁹¹¹686, 712, 715, ¹⁹¹³731, ¹⁹¹⁵855.

à K 2000 Nr.: ¹⁹¹⁵3, 138, 181, 201, 354, ¹⁹¹⁵390, ¹⁹¹⁵401, 562, 601, ¹⁹¹⁵607, ¹⁹¹⁵648, 660, 667, 741, ¹⁹¹⁵756, 793, 801, 831, 886, ¹⁹¹⁵896, 900, ¹⁹¹⁵923, ¹⁹¹⁵1030, 1041, 1042, 1086, 1150, ¹⁹¹⁵1719, 1730, 1791, 1796, 1911, 2025, ¹⁹¹³2026, 2030.

à K 5000 Nr.: ¹⁹¹⁵113, 128, 143, ¹⁹¹⁵149, 180, 197.

Sibiiu, în 29 Septembrie 1917.

Direcţiunea.